

Posudek magisterské diplomové práce

Název práce: Mládež a liturgie. Problematika liturgie přizpůsobené mládeži a její některé moderní formy.

Diplomantka: Kateřina Gutwirthová

Vedoucí práce: Ing. Zdeněk Demel, Th.D.

Hodnocení formální stránky:

Předložená práce má 103 strany textu, 5 stran seznamu literatury, seznam zkratk, seznam příloh (str. 108 se opakuje) a přílohu o 21 stranách, obsahující originální text bohoslužby s názvem „Lose“ z bohoslužebné řady „find.fight.follow-Messen“, kterou diplomantka v práci komentuje.

Jedná se o velmi dobrou práci, které diplomantka věnovala mnoho úsilí a času, přesto však se v ní vyskytují formální chyby dané spěchem při dokončování práce. Tak seznam literatury není řazen důsledně alfabetycky a chybí v něm některé citované tituly (např. VPŘM, článek F.X. Halase „O nesnázích s adaptací na novou liturgii“). Pak je chybou, že konstituce Sacrosanctum concilium je citována dle vydání Křesťanské akademie v Římě z r. 1983 a nikoli podle oficiálního vydání v nakl. Zvon v r. 1995. Seznam zkratk, obsahující jen dvě položky, není úplný a navíc je v něm chybně uvedeno, že VPŘM je zkratka pro Římský misál! Čtenář v tomto seznamu postrádá zkratku „c2s“ pro bohoslužby zvané „come to stay“ (resp. „come2stay“) a zkratku „fff“ pro bohoslužby z řady „find.fight.follow“. Pokud jde o přílohy, je nevýhodou, že chybí tištěná verze dotazníku, který je v práci komentován a je uveden jen na přiloženém CD.

Pokud jde o odkazy na literaturu, obsahuje práce celkem 204 poznámek pod čarou. Rovněž zde se projevil nedostatek času v závěrečné fázi zpracování v tom, že občas chybí údaj o čísle strany (např. pozn. č. 1-4, 57, 62 – zde jde asi o sekundární zdroj!, 68, 142, 148 a 204 – zde chybí údaj o čísle, ročníku a roku vydání citovaného časopisu). Kromě toho jsou v poznámkách chyby v interpunkci a nebyla využita možnost zkrácené formulace odkazů při jejich opakování.

Hodnocení obsahové stránky:

Práce má jak teoretickou, tak i praktickou část. V úvodu se diplomantka rozepisuje o tom, že k tématu práce ji přivedlo seznámení se s moderními formami liturgie při studijním pobytu v Rakousku. V druhé kapitole se zabývá významem liturgie, zejména té eucharistické, z hlediska církevních dokumentů. V následující kapitole, v oddíle 3.1, pojednává o mládeži jakožto věkové kategorii, která má s účastí na běžném slavení mše značné problémy. Diplomantka zde podává sociologické a psychologické charakteristiky mládeže, přičemž tento věk ještě dále diferencuje a zdůrazňuje charakteristiky, které mohou hrát důležitou roli v postoji mládeže k slavení liturgie. V oddíle 3.2 pak uvádí vyhodnocení dotazníkového průzkumu mezi mládeží v ČR ohledně postojů k běžné mši a tzv. mládežnické mši, tedy eucharistické slavnosti přizpůsobené mládeži hlavně ve věci hudby a kázání. Škoda jen, že diplomantka zde nejprve neotiskla formulář dotazníku nebo alespoň čtenáře neuvedla více do celého průzkumu, protože zabývání se hned vyhodnocením dotazníků představuje v pojednání neorganický skok. Vyhodnocením dotazníků došla diplomantka mezi jiným k zajímavému zjištění, že mladí na mládežnických mších nejvíce oceňují (rytmickou) hudbu a kázání přizpůsobené mládeži. Je to rozdíl oproti tomu, co uvádí Neues pastoralliturgisches Handlexikon (R. Berger, NPLHL, Freiburg-Basel-Wien, 1999, heslo *Jugendgottesdienst*, s. 223), kde se říká, že bohoslužbu přizpůsobenou mládeži charakterizuje spíše než moderní hudba to, že mladí v ní nacházejí vyslovené otázky a problémy celého svého života. Tento rozdíl může být dán tím, že v ČR se liturgie přizpůsobuje mládeži vlastně jen v těch dvou

uvedených věcech, zatímco např. v Rakousku při mších řady „find.fight.follow“ je celá mešní liturgie značně přizpůsobená „tématickému oblouku“ konkrétní „fff-Messe“. Dále ještě došla diplomantka mj. k zjištění, že by mladí při slavení liturgie uvítali více snah o zapojení všech účastníků, a též vhodněji upravený liturgický prostor než je tomu při běžných mších.

Čtvrtá kapitola práce se zabývá srovnáním tří druhů eucharistických bohoslužeb. Nejprve těmi, které se slaví v rámci projektu „Jugendkirche“ ve Vídni, pak mšemi z řady „find.fight.follow“, slavenými ponejvíce ve Vídni a Vídeňské arcidiecézi. Třetí srovnávaný druh zastupují mládežnické mše slavené pravidelně v pondělí, úterý a neděli (v 9 hod.) v salesiánské farnosti sv. Terezie z Lisieux v Praze-Kobylisích. V projektu „Jugendkirche“ je obecně zpravidla jeden kostel v diecézi vyhrazen k tomu, aby zde mohlo docházet k propojení životního prostoru mladých s křesťanskou zvěstí, přičemž tvářnost „Jugendkirche“ vytvářejí svým angažmá sami mladí. To se děje i pravidelným slavením nedělních eucharistických bohoslužeb se snahou vnášet do nich křesťanskou zvěst s prvky kultury mladých.

Mše „find.fight.follow“ patří do projektu vzniklého ve Vídni již v roce 2003 a je tedy starší než vídeňská „Jugendkirche“. Tyto eucharistické bohoslužby představují velké liturgické akce slavené několikrát do roka, nejprve ve Vídni, později i jinde ve Vídeňské arcidiecézi. Jejich vůdčí ideou je přivést mladé vždy o krůček dál v jejich vztahu k Bohu. Zde je zvolenému tématu bohoslužby podrobena vše ostatní: výběr biblické inspirace, výběr hudby, scénická rovina i konkrétní podoba eucharistické modlitby, která je formulována tak, aby zcela zapadala do „tématického oblouku“ bohoslužby. Důležitou roli zde hraje také uzpůsobení liturgického prostoru za bohatého využití světelné symboliky. Tato bohoslužba se svou podobou hodně liší od „klasické“ mše a představuje liturgii maximálně přizpůsobenou životnímu pocitu mladých lidí.

Mládežnické bohoslužby ve farnosti v Praze-Kobylisích představují co do struktury spíše klasické mše, které jsou mládeži přizpůsobené hlavně pokud jde o hudbu a formu kázání. Tyto mše, na něž navazují v pondělí a v úterý ještě pastorační programy, slouží mj. k tomu, aby se mládež ve farnosti cítila „doma“, aby v ní našla své pevné místo. Snad lze zde charakterizovat rozdíl mezi uvedenými rakouskými a kobyliškými aktivitami tak, že na rakouské straně jde o liturgii skutečně přizpůsobenou mládeži, v případě projektu „find.fight.follow“ lze přímo mluvit o „alternativní“ liturgii, kdežto mládežnickou liturgii v Praze-Kobylisích bychom mohli charakterizovat spíše jen jako mládežnický „animovanou“ liturgii (škoda, že diplomantka opomenula v práci vysvětlit pojem animace v liturgii, i když jej zmiňuje, např. na str. 52).

V páté kapitole se diplomantka nejprve věnuje problému vztahu mládeže k liturgii obce. Cituje zde správně názor, že mládežnická liturgie nemá být jen přechodnou aktivitou směřující k tomu, aby mladí, až dospějí, si zvykli na „klasickou“ liturgii a zdomácněli ve stávající podobě církve, ale že i liturgie celé obce by měla zasahovat životní horizont mladých, i ona by tedy neměla být strnulým jednáním bez kontextu a angažmá celé obce. Dále se v této kapitole pojednává o požadavcích konstituce Sacrosanctum concilium na liturgii, o problematice liturgie uzpůsobené dětem a o problematice vlastní liturgie mládeže. Připomíná zde, že ačkoli se již Würzburgská synoda obrátila na Německou biskupskou konferenci, aby v Římě žádala o vytvoření eucharistických modliteb pro mše slavené s mládeží, podobně jako je tomu při mších s dětmi, dodnes k tomu nedošlo.

V šesté kapitole je rozebírána bohoslužba s anglickým názvem „Lose“, která náleží do řady „find.fight.follow“. Diplomantka zde postupně srovnává strukturu běžné mše s podobou této eucharistické bohoslužby (měla to však na začátku kapitoly zřetelněji uvést!). Konstatuje nejprve, že bohoslužba „Lose“ odporuje rubrikám týkajícím se slavení eucharistie (naposledy formulovaným v instrukci *Redemptionis sacramentum* – diplomantka však ji měla blíže charakterizovat již v pozn. č. 160 a ne až v pozn. č. 179!). Neobsahuje totiž Gloria, výslovnou vstupní modlitbu, výslovné čtení z Písma Krédo, výslovné přimluvy (ale není tomu tak

vždycky při fff-mších) - a eucharistická modlitba je speciálně komponována pro tuto konkrétní bohoslužbu tak, aby zapadala do jejího „tématického oblouku“. Přesto však bohoslužba „Lose“ velmi zdařile dosahuje propojení životního světa mladých s křesťanskou zvěstí, což se u méně přizpůsobených mládežnických liturgií tak nedaří. Zbývá už jen podotknout, že zatím není znám nějaký oficiální odmítavý postoj Rakouské biskupské konference k popisovaným aktivitám a diplomantka sama se zmiňuje spíše o sympatiích ze strany kardinála Schönborna.

V závěru své práce diplomantka dobře shrnuje výsledky, ke kterým dospěla a znovu se vyslovuje pro konání takových eucharistických bohoslužeb, jaké poznala v projektu „find.fight.follow“, které mladým umožňují prožít eucharistickou liturgii jako setkání s Bohem. Takové bohoslužby bohužel v současnosti odporují církevním předpisům, zejména pokud jde o jejich eucharistickou modlitbu. Bylo by tedy nanejvýš vhodné a potřebné, aby příslušná církevní autorita vytvořila směrnice pro slavení liturgie s mladými, včetně adekvátních eucharistických modliteb, příp. dala prostor pro vytváření nových, které vždy budou odpovídat tématu konkrétní eucharistické slavnosti.

Závěr:

Předložená diplomová práce představuje velmi zdařilé pojednání o problematice liturgie přizpůsobené životnímu pocitu mládeže a o některých moderních formách liturgie slavené s mládeží ve Vídni a Vídeňské arcidiecézi. V tomto směru je to pro české církevní prostředí i práce objevná a inspirativní. Je třeba též ocenit velké nasazení věnované diplomantkou zpracování tohoto aktuálního tématu.

Práci zcela jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Českých Budějovicích dne 6. srpna 2008

